

PROVINCIALE NIEUWSBRIEF WATER IN DRENTHE

Halfjaarlijkse nieuwsbrief over waterdossiers voor Provinciale Staten van Drenthe

Nummer 2 (December 2025)

WOORD VOORAF

Om u op de hoogte te houden van recente ontwikkelingen, bieden we u in ieder voor- en najaar de nieuwsbrief Water aan. Dat doen we naast de gebruikelijke informatievoorziening aan uw Staten. Deze tweede editie staat in het teken van de laatste stand van zaken van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en het Uitvoeringsprogramma oppervlaktewaterwinning Drentsche Aa (Vervolg-UPDA). In het bijzonder gaan we in op de extra inspanning om de belasting van stoffen op het oppervlaktewater door indirecte lozingen in kaart te brengen en het plan van aanpak dat we daaraan verbinden. Tot besluit besteden we aandacht aan de actualisatie van de gebiedsdossiers voor de grondwaterbeschermingsgebieden.

Namens het college van Gedeputeerde Staten,
gedeputeerde Willemien Meeuwissen

KRW-DOELEN IN DRENTHE

Eind 2027 moeten alle oppervlakte- en grondwateren in de lidstaten van de Europese Unie voldoen aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water. Dat betekent dat ze een goed leefgebied moeten vormen voor de planten en dieren die daar thuishoren. Voor alle typen waterlichamen die in de provincie te vinden zijn, zijn kwaliteitsdoelen geformuleerd; zowel biologische als chemische. Dat we er als Nederland niet in slagen om de doelen binnen de tijd gerealiseerd te krijgen, is inmiddels wel bekend. Dat neemt niet weg dat wij als provincie er stevig op inzetten om zover mogelijk te komen. Hieronder geven we u een impressie van de acties die nu lopen.

Afronding van inrichtingsmaatregelen

Samen met de waterschappen onderzoeken we mogelijkheden om de afgesproken inrichtingsmaatregelen nog zoveel mogelijk voor eind 2027 afgerond te krijgen. Denk bijvoorbeeld aan de inrichting van natuurvriendelijke oevers, hermeandering van waterlopen en de aanleg van vispassages die zorgen dat vissoorten zoals winde, paling, bierpje en riviergrondel kunnen migreren. Waar

we de afronding van de inrichtingsprojecten niet voor elkaar krijgen, kijken we naar alternatieve oplossingen. Dan gaat het vooral om alternatieve plekken waar we de afgesproken maatregelen wel kunnen treffen en waar ze eveneens effectief zijn. Volgens onze inschatting komen we eind 2027 uit op de volgende situatie:

In 65% van de oppervlaktewaterlichamen zijn alle inrichtingsmaatregelen uitgevoerd om de ecologische doelen te realiseren. Deze doelen, ook aangeduid als biologische kwaliteitsdoelen, hebben betrekking op goede condities voor waterplanten, algen, vissen en ander waterleven. In 10% van de oppervlaktewaterlichamen zijn de maatregelen wel in uitvoering, maar is sprake van vertraging. In 25% van de oppervlaktewaterlichamen zijn in de KRW-planperiode 2028-2033 aanvullende maatregelen nodig, vooral in relatie tot de kwaliteit: de mate waarin vervuilende stoffen in het water worden aangetroffen. In de betreffende waterlichamen is sprake van een te hoog gehalte aan nutriënten, in het bijzonder stikstof en fosfaat. Aanvullende maatregelen zijn gericht op vermindering van de belasting van deze stoffen. Dat kan langs verschillende wegen, via aanvullend rijksbeleid of regionaal via doelsturing in de landbouw en de aanleg van bufferstroken.

Vispassage Koningsschut in de Oude Vaart in Zuidwest-Drenthe

Chemische stoffen in het oppervlaktewater

We hebben het oppervlaktewater in Drenthe getoetst op zo'n 125 chemische stoffen. Voor 85% van deze stoffen geldt dat ze aan de norm voldoen. De normen zijn door zowel Europa als het Rijk bepaald. Voor de overige stoffen

bekijken we samen met de waterschappen welke regionale bronnen daar eventueel voor verantwoordelijk zijn en wat we daar nog aan kunnen doen. Het gaat dan vooral om: Zware metalen zoals zink. Zink, bijvoorbeeld toegepast in dakgoten en straatmeubilair, lost onder invloed van regenwater heel langzaam op en spoelt uit in oppervlaktewater. Gewasbeschermingsmiddelen.

Industriële chemicaliën: PFOS (een groep chemische stoffen die valt onder de bredere familie van PFAS, bijvoorbeeld blusmiddelen) en PAK's (een groep organische stoffen die door onvolledige verbranding ontstaan).

Wij verwachten dat maar een beperkt aantal van deze stoffen afkomstig is van regionale bronnen waar we zelf invloed op hebben. In bijvoorbeeld het geval van zink is de vraag of een regionale aanpak uitkomst biedt of dat een aanpassing van het Bouwbesluit meer effect sorteert.

Indirecte lozingen

Samen met Drentse gemeenten, waterschappen, het waterbedrijf en Omgevingsdienst Drenthe werken wij aan verbetering van de waterkwaliteit. Een belangrijke opgave in dat kader is de aanpak van indirecte lozingen. Dat zijn lozingen vanuit stedelijk gebied die niet direct in het oppervlaktewater plaatsvinden, maar worden afgevoerd via systemen zoals rioleringen en zuiveringsinstallaties. Zulke lozingen kunnen stoffen bevatten die zich lastig laten verwijderen. Het gaat om dezelfde typen stoffen als die in de vorige alinea al werden genoemd. In de afgelopen maanden hebben we een eerste belangrijke stap richting een effectieve aanpak gezet. Bureau Witteveen+Bos heeft in onze opdracht op basis van gegevens van Omgevingsdienst Drenthe in kaart gebracht waar in de provincie sprake is van indirecte lozingen en uit welke typen bedrijfsactiviteiten zij vermoedelijk afkomstig zijn. Ook is gekeken naar mogelijke risico's voor de waterkwaliteit en naar kansen voor effectieve samenwerking tussen partijen. We hebben bijvoorbeeld al een werkgroep in het leven geroepen waar afgevaardigden van provincie, gemeenten, Omgevingsdienst en waterschappen kennis met elkaar delen.

Vervolg en rapport

Het rapport van Witteveen+Bos bevat voorstellen voor acties die op de korte of de langere termijn kunnen worden genomen om indirecte lozingen in Drenthe aan te pakken en aldus de waterkwaliteit en de leefomgeving te verbeteren. We gaan de onderzoeksuitkomsten nader bestuderen en schrijven we een plan van aanpak voor het eerste halfjaar van 2026. Over de uitvoering maken we afspraken met onze partners. Te ondernemen acties hebben vooral

betrekking op betere toepassing van bestaande regelgeving. Denk aan toezicht en handhaving en het actualiseren van vergunningen. Daarnaast gaat het om het verrichten van meer metingen en de ontwikkeling van een dashboard voor de presentatie van actuele gegevens.

Omdat we dit proces zorgvuldig en in nauwe samenwerking met onze partners willen doorlopen, stemmen we de vervolgstappen en de gezamenlijke communicatie hierover op dit moment nog af. Zodra deze afstemming is afgerond, zullen wij u verder informeren.

UPDATE OVER UPDA – WE BOEKEN VOORUITGANG

In de vorige editie van deze nieuwsbrief schreven we dat het vervolg van het Uitvoeringsprogramma oppervlaktewaterwinning Drentsche Aa, afgekort als Vervolg-UPDA, uit de startblokken was. Inmiddels is op allerlei fronten hard gewerkt aan de uitvoering van dit programma. Maar voor we u daarover vertellen, leggen we nog even kort uit waar UPDA ook alweer over gaat.

In een notendop

In de periode 2016-2021 hebben we met UPDA de eerste stappen gezet op weg naar een robuuste bescherming van de Drentsche Aa als drinkwaterbron. Destijds streefden we naar nog maximaal één overschrijding van de waterkwaliteitsnorm per jaar. Omdat het doel ondanks alle inspanningen en hoopvolle resultaten toen niet is bereikt, hebben we in oktober 2024 het Vervolg-UPDA gelanceerd. Onder regie van de provincie zetten betrokken gebiedspartijen – gemeenten, waterschap Hunze en Aa's, WMD Drinkwater, Waterbedrijf Groningen, Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) Noord, Drents Agrarisch Jongeren Kontakt (DAJK), Agrarische Natuur Drenthe (AND), Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) en agrarische bedrijven – opnieuw samen de schouders onder zestien door Gedeputeerde Staten vastgestelde maatregelen die in het vervolgprogramma zijn opgenomen.

Werksessies

Tot eind dit jaar komen betrokken partijen bij elkaar in werksessies voor het gezamenlijk beschrijven van operationele doelen en bijbehorende activiteiten. Opdracht is om de doelen SMART te beschrijven. SMART is de afkorting van specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden. Dit helpt ons om de gevraagde inspanningen per organisatie op tijd en middelen te zetten. Ook zijn we gestart met het onderzoek naar de mogelijkheden van de

Omgevingswet. In een bestuurlijk overleg in het eerste kwartaal van 2026 worden het programma en de bijdragen per organisatie gepresenteerd.

Dashboard

Er lopen concrete acties om samen met het waterschap, het waterbedrijf en de provincie en in samenwerking met landbouw, een dashboard te ontwikkelen. Wat u zich daarbij voor moet stellen: eenvoudige visualisaties van data en andere informatie van het Waterbedrijf Groningen en het waterschap Hunze en Aa's. Bij de provincie hebben we de software en de deskundigheid in huis om zulke visualisaties te maken en actueel te houden. Denk bijvoorbeeld aan tabellen, grafieken en diagrammen. De informatie kan betrekking hebben op de soorten middelen die we aantreffen (bijvoorbeeld tegen schimmels en onkruid), het verloop van stoffen door de jaren heen, de gevonden concentraties en de daling of stijging daarvan. De meerwaarde van zo'n dashboard is dat al deze informatie gebundeld beschikbaar is. De gebruikers van het dashboard, bijvoorbeeld agrariërs, teelt- en landbouwadvisers en gemeenten, hoeven niet meer op verschillende plekken naar informatie te zoeken. Over de openbaarheid van de informatiestromen – voor wie zijn de gegevens toegankelijk – moeten nog knopen worden doorgehakt. We hechten er bijvoorbeeld groot belang aan dat gegevens in hun context worden geduid en daar niet uit worden geïsoleerd. Het belang van zo'n dashboard voor bewustwording en voor het in actie komen om de impact op oppervlaktewater

te verkleinen, staat voor alle partijen als een paal boven water.

Werkbezoek rond samenwerking toezichthoudende organisaties

Op 17 oktober 2025 hebben wij samen met waterschap Hunze en Aa's een werkbezoek georganiseerd. De bijeenkomst stond in het teken van de noodzaak tot betere samenwerking tussen toezichthoudende instanties voor toezicht en handhaving in het Drentsche Aa-gebied. Aanwezig waren bestuurders en ambtenaren van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), de Inspectiedienst Leefomgeving en Transport (ILT), de Unie van Waterschappen, Rijkswaterstaat en Omgevingsdienst-NL. We vinden het belangrijk dat we ook de NVWA als partner aan tafel krijgen in het UPDA-programma. De NVWA is een van de belangrijkste partijen in de handavingsketen, naast de provincie, het waterschap en Omgevingsdienst Drenthe. Deze nationale toezichthouder ziet erop toe dat gewasbeschermingsmiddelen op de juiste plek, op het juiste moment en op de juiste manier c.q. met de juiste machine worden gebruikt. Ook ziet de NVWA toe op de verplichting vanuit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) om langs alle waterlopen in Nederland bufferstroken te hebben. Om toezicht en handhaving in een van de belangrijkste en tegelijk meest kwetsbare gebieden goed te kunnen organiseren, is het dus van groot belang dat we de NVWA aan boord hebben.

Werkbezoek over toezicht en handhaving met bestuurders van NVWA, ILT, Rijkswaterstaat, Unie van Waterschappen en Omgevingsdienst-NL.

Aanvullende metingen en opschaling

We werken aan de ontwikkeling van aanvullende metingen in het Drentsche Aa-gebied, om inzicht te krijgen in de status quo van de kwaliteit en de effectiviteit van getroffen dan wel toekomstige maatregelen. Ook is een voorstel uitgewerkt gericht op voortzetting van maatregelen die agrariërs binnen het deelgebied Anloërdeep al treffen. Voorbeelden van die maatregelen zijn de inzet van bufferstroken, de aanleg van infiltratiegreppels, mechanische onkruidbestrijding en het gebruik van machines die zorgen voor efficiëntere toepassing van gewasbeschermingsmiddelen. Met behulp van artificial intelligence (AI) kan de machine vaststellen waar spuiten werkelijk nodig is. Zowel procesmatige als inhoudelijke resultaten die in het deelgebied Anloërdeep zijn geboekt (het hoe en het wat), kunnen we goed gebruiken voor de opschaling van de maatregelen naar andere deelgebieden.

DERDE GENERATIE GEBIEDSDOSSIER VAN GRONDWATERBESCHERMINGSGEBIEDEN

Om de Drentse drinkwatervoorraden duurzaam te beschermen, moeten we weten welke risico's de winning bedreigen in de grondwaterbeschermingsgebieden. Daarom stellen wij samen met de drinkwaterbedrijven, waterschappen en gemeenten voor elk grondwaterbeschermingsgebied een gebiedsdossier op. Dat doen we sinds 2011 [Van grondwater naar drinkwater | Provincie Drenthe](#). Om de zeven jaar worden de dossiers geactualiseerd. Inmiddels zijn we aan de derde generatie toe.

Doel van gebiedsdossiers

De gebiedsdossiers geven een volledig beeld van de kwaliteit van het grondwater, de mogelijke bronnen van verontreiniging, de kwetsbaarheid van het watersysteem en de ruimtelijke ontwikkelingen in en rond de gebieden, bijvoorbeeld woningbouw. Ze maken duidelijk waar sprake is van risico's voor drinkwaterwinning en waar juist kansen liggen voor herstel en versterking van het grondwatersysteem.

Uitgebreidere info dan voorheen

Dit jaar (2025) werken we aan de actualisatie en inhoudelijke verdieping van de gebiedsdossiers. Dat doen we volgens een landelijk vastgesteld protocol – een uniforme structuur – zodat de dossiers met elkaar te vergelijken zijn. Deze derde generatie kent wat toevoegingen, zoals nieuwe gegevens over diffuse verontreinigingen, bodem- en waterkwaliteit, waterkwantiteit, ruimtelijke druk en effecten van klimaatverandering. Ook wordt nu meer aandacht besteed aan de samenhang tussen waterkwaliteit, grondwateronttrekking en landgebruik. Gebiedspartners zijn ons behulpzaam geweest bij de actualisatie, zodat we optimaal hebben kunnen profiteren van lokale kennis en praktijkervaring.

Stevige basis voor uitvoering

De vernieuwde gebiedsdossiers vormen het inhoudelijk fundament van het nieuwe Uitvoeringsprogramma grondwater 2026-2030, met andere woorden: voor een doelgerichte en samenhangende uitvoering van het Drentse grondwaterbeschermingsbeleid. Op basis van de inzichten in de dossiers bekijken we per gebied welke maatwerkmaatregelen het meest effectief zijn om de doelen voor grondwaterkwaliteit, beschikbaarheid en klimaatbestendigheid te bereiken. Denk bijvoorbeeld aan terugdringing van verontreinigingsrisico's, verbetering van de waterkwaliteit of versterking van de natuurlijke bescherming van het grondwatersysteem.

